

Ба Шурои диссертациони 6D.KOA-003-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, к. Буни Ҳисорак,
шаҳраи донишҷӯён, бинои таълими 7)

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ – н.и.и., дотсенти кафедраи “Баҳисобгирии бухгалтерӣ, таҳлил ва аудит”- и Донишгоҳи (славянии) Россия ва Тоҷикистони Олимов Исмоилхуҷа Аҳмадович ба диссертатсияи Раҳматзода Мавзунаҳон Даврон дар мавзӯи “Мукамалгардонии методикаи ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ”, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисос ва самтҳои илм

Диссертатсияи мазкур мувофиқ ба шиносномаи ихтисоси КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 08.00.08 – Баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит, махсусан, бандҳои 1.1. Парадигмаҳои ибтидоӣ, концепсияҳои асосӣ, принсипҳои бунёди постулатҳо ва қоидаҳои баҳисобгирии муҳосибӣ; 1.3. Асосҳои методологӣ ва вазифагузориҳои мақсадноки баҳисобгирии муҳосибӣ; 1.7. Баҳисобгирии муҳосибӣ (молиявӣ, идоракунии, андозӣ, корпоративӣ ва ғайра) дар корхонаҳои шаклҳои ташкилию ҳуқуқияшон гуногун, ҳамаи соҳаҳо ва сатҳҳо; 3.2. Асосҳои назариявӣ ва методологӣ, вазифагузориҳои мақсадноки аудит, назорат ва бозрасӣ; 3.9. Рушди методологияи комплекси методҳои аудит, назорат ва бозрасӣ мувофиқат мекунад.

Муברהмияти мавзӯи диссертатсия

Дар шароити муносибатҳои бозорӣ дар муқоиса бо низоми маъмурии идоракунии, ки асоси сиёсати Иттиҳоди Шуравиро ташкил меод, сармояи худӣ яке аз сарчашмаҳои асосӣ ва аввалияи оғози фаъолияти истеҳсолию ҳоҷтагидории субъектҳои иқтисодӣ маҳсуб меёбад. Аз ин лиҳоз, низоми ҳуқуқӣ ва методологияи тартиби ташкил, баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ аз ҷониби сохторҳои муносиби давлатӣ ва байналмиллалӣ, аз ҷумла Кумитаи оид ба стандартҳои байналмиллалӣ хисоботи молиявӣ мунтазам идора ва танзим карда мешавад. Ин барои ба таври қонунӣ ва самаранок маблуггузорӣ намудан ба фаъолияти корхона аз тарафи моликони ва шахмдорон, таъмини манфиати онҳо, дарёфти манбаъҳои иловагии ташкили сармояи худӣ ва баландбардории сатҳи ғоиданокии корхона мусоидат менамояд.

Таҷрибаи баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ дар мамлакатҳои мухталиф гувоҳи он мебошад, ки устувор будани низоми ҳуқуқӣ ва методологӣ ба қонунгардонидани талаботҳои молиявӣ иқтисодии моликони шахмдорон дар самти таъмини пардохти ҳаққи шахм, самаранок ташкил ва истифода бурдани сармояи ташкилшудаи худӣ ва муносибқунонии чараи андозбандии ғоидани

корхона равона шудааст. Яке аз унсурҳои асосӣ дар ин самт таъмини баҳисобгирии дақиқ ва маълумоти шаффоф оиди таъсисёбӣ ва самарнок истифода бурдани маблағҳои сармояи худӣ корхона барои тамоми истифодабарандагони дохила ва берунаи маълумоти муҳосибӣ ба ҳисоб меравад. Хусусан, пешниҳоди методикаи мукаммалгардидаи баҳисобгирӣ ва аудит, низоми муносиби баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ, ки ба таҷрибаи пешрафта дар ин соҳа, ба стандартҳои байналмиллалӣ хисоботи молиявӣ ва аудит асос ёфтааст, дар маҷмӯъ дар чараени ҳамохангкунии чараени баҳисобгирӣ ва аудити ватани ба стандартҳои байналмиллалӣ хисоботи молиявӣ ва аудит саҳми арзанда ба ҳисоб меёбад.

Дарачаи наवгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуқтаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод шудаанд.

Эътимоднокии илмӣ натиҷаҳои таҳқиқот бо истифодаи миқдори зиёди маълумотҳои таҳлилӣ, ҷамъоварӣ ва коркарди маълумот бо истифодаи усулҳои муосир, асоснокии назариявӣ ва кифоягии натиҷаҳои таҳқиқот бо маълумот ва далелҳои дақиқ, истифодаи маълумоти агенти омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводҳои таҳлилии омили ва ҳисоботи ташкилотҳои байналмилалӣ, интишороти илмӣ давравӣ, захираҳои шабакаи интернет ва ғ. тасдиқ карда шудааст.

Навгонии илмӣ таҳқиқот дар асосноккунии ҷанбаҳои назариявӣ – методии рушди баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ ва таҳияи тавсияҳои амалӣ оиди мукаммалгардони методикаи баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ дар шароити ҳамохангкунии чараени баҳисобгирӣ ва аудити ватанӣ ба стандартҳои байналмиллалӣ хисоботи молиявӣ ва аудит ба ҳисоб меравад.

Натиҷаҳои муҳимтарини тадқиқот, ки унсурҳои навоариҳои илмиро инъикос мекунанд, инҳоянд:

- таҳлили комплекси равишҳои илмӣ ба тафсири моҳияти сармояи худӣ дар асарҳои муҳаққиқони рус ва олимони байналмилалӣ анҷом дода шуда, ки дар асоси он: консепсияи мукаммали инъикоси сармояи худӣ дар баҳисобгирии муҳосибӣ ташаккул ёфтааст; таърифи мафҳуми мақур пешниҳод шудааст: сармояи худӣ фарқи байни маҷмуи дороиҳо ва уҳдадориҳои корхонаро, ки ба соҳибони он тааллуқ доранд ва дар оянда ба иқтисодиёт фоида меоранд, ифода мекунад.

- заминаҳои меъёрӣ-ҳуқуқии танзими баҳисобгирии сармояи худӣ дар санади меъёрӣ-ҳуқуқӣ амиқ муқаррар гардида, тартиби баҳисобгирии ташаккул, ҳаракат, тағйирёби тартиби инъикос ва эътироф намудани ҷузъиёти сармояи худӣ дар ҳисоботи молиявӣ ва ба талаботи стандартҳои байналмилалӣ мувофиқат намудани онҳо, тавсияҳои амалӣ пешниҳод карда шудаанд;

- дар асоси омӯзиши таҷрибаи хориҷии баҳисобгирии сармояи худӣ, самтҳои ташаккули ҷузъҳои сармояи худӣ, аз ҷумла тартиби бозхаридаи саҳмияҳои худӣ, пардохти андозҳои мавқуфгузошташуда, азнавбаҳодиҳии дороиҳои ғайригардон, грантҳои сармоягузорӣ ва имтиёзҳои махсуси андозӣ, самтҳои истифодабарии он дар амалия тавсия дода шудааст;

- ҳолати имрӯзаи ташкили баҳисобгирии сармояи худӣ таҳлил гардида, модели таъминоти ташкилӣ-методи баҳисобгирии сармояи худӣ коркард шудааст. Инчунин, пешниҳод гардидааст, ки ба ҳисоби 33010 «Саҳмияҳои оддӣ» ва 33020 «Саҳмияҳои имтиёзнok», ҳисоби тартиби сеюми таҳлилӣ, барои ҳисобгирии саҳмияҳои эълоншуда, вале паҳнашуда, ҳисоби контрпассивии тартиби дуюм 33091 «Саҳмияҳои эълоншудаи паҳнашуда» кушода шаванд; усули ташкил ва пешбурди баҳисобгирӣ дар ин ҳисобҳо асоснок пешниҳод гардидааст;

- Таҷрибаи ошкор кардани маълумот ва таҳлили интиқодии он дар бораи сармояи худӣ гузаронида шуд, ки дар чараёни он:

тарафҳои қавӣ ва заифи пешниҳоди маълумот, бо назардошти муайян кардани ҷанбаҳои мушкили ифшои иттилоот муайян карда шуданд;

тавсияҳои методӣ оид ба тақмили ҳисобот дар асоси низомнокии рӯйхати шарҳҳои ҳатмӣ ба моддаҳои сармояи худӣ, таҳия карда шуданд

маҷмуи чораҳо оид ба мутобиқсозии ҳисобот ба талаботи СБҲМ пешниҳод карда шудааст, ки шакли тақмилёфтаи пешниҳоди маълумотро дар заминаи шарҳи васеи таҳлили он дар бар мегирад

- сарчашмаи иттилоотии аудити сармояи худӣ аз рӯйи унсурҳои асосии он ба низом дароварда шуда, роҳҳои мукамалгардонии таъминоти иттилоотии чараёни аудити сармояи худӣ дар асоси санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ, сабткунакҳои баҳисобгирии таркибӣ ва таҳлилӣ, ҳисоботи молиявӣ, иттилооти ғайриҳисобгирӣ асоснок ва коркард шудааст;

- роҳҳои тақмилдиҳии асосҳои ташкилии методикаи аудити сармояи худӣ бо муайян кардани давраҳои асосии санҷиши аудитории сармояи худӣ, схемаи объектии аудити сармояи худӣ дар боҳамалоқамандӣ коркард гардида, расмиёти мушаххаси аудиторӣ ҳангоми гузаронидани аудити сармояи худӣ пешниҳод шудааст.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, баррасии натиҷаҳо, хулоса, рӯйхати адабиёт иборат мебошад. Ҳаҷми умумии қор 185 саҳифаи матни компютериро ташкил додааст, ки аз расмҳо ва ҷадвалҳои зиёд, рӯйхати адабиёт, ки аз 183 номгӯй иборат аст, таркиб ёфтааст.

Дар боби якум «Асосҳои назариявии ташкили баҳисобгирии сармояи худӣ» мафҳуми иқтисодии сармояи худӣ ҳамчун объекти баҳисобгирӣ ва аудит таҳқиқ карда шуда, ҷанбаҳои танзими меъёрӣ-ҳуқуқии баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ баррасӣ гардидааст. Инчунин, таҷрибаи байналмилалӣ баҳисобгирии сармояи худӣ омӯхта шуда, самтҳои истифодабарии таҷрибаи пешқадами онҳо дар самти иқтисодиёт, баҳисобгирӣ ва ғ. пешниҳод карда шудааст (саҳ. 14-62).

Зимни омӯзиши асосҳои назариявии баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ, унвонҷӯ диққати махсусро ба ақидаю андешаҳои мактабҳои гуногуни иқтисодӣ нигаронидааст, ки мазмуни таҳлилро мукамал ва асоснок намудааст. Дар ин замина, қайд карда шудааст, ки сар карда аз ибтидои асри XIX то кунун мафҳуми сармоя дар байни олимони ватанӣ ва хориҷӣ ба таври гуногун маънидод карда шудааст. Баъзе аз олимони ба мисли Фабио Б., П .

Герстнер ва И.Ф. Шер дар масъалаи инъикоси сармоя фикрронӣ намуда, барои ба таври васеъ кушодани мохияти сармоя мусоидат намудаанд.

Олимони немис И. Юсти ва И.Зоннефелс ба таври назарияви халли масъаларо оид ба гирифтани даромад барои эҳтиечоти давлат асоснок кардаанд. Онҳо вобаста ба ин чунин коидаро пешниҳод намуданд, ки “харочот бояд ба даромадҳо ва тамоми моликият мувофиқ бошад, инчунин барои подшоҳ ва тобеони он манфиат биёранд. Нуктаи назари мазкур ба тафсири ягонаи истилоҳи «молия» ва ба бавучудоии таркиби илмӣ самти молия замина гузоштааст, ки дар доираи он ба категорияи «сармоя» то кунун диққати махсус дода мешавад (саҳ. 14).

Яке аз натиҷаҳои назаррас дар диссертатсия он мебошад, ки аз ҷумла назарияи неокласикии молия омӯхта шуда, се самтҳои шартӣ тавсифи сармоя пешниҳод гардидаанд. Бамаврид кайд карда шудааст, ки дар баробари дар маҷмӯъ ба ин гоҷаҳо мувофиқ будан, ҳислати сармояро ҳамчун унсури калидии ҳисоботи молияви ба инобат нагирифтани ҷоиз нест. Чунки дар ҷаҳорҷубаи ҳар се нуктаи назари ибросшуда, ҳаҷм ва динамикаи тағирёбии сармоя танҳо дар асоси маълумоти тавозун муайян карда мешавад. (саҳ. 19). Ҳамзамон, дар диссертатсия дақиқан исбот шудааст, ки ноил гардидан ба афзуншавии андоза ва болоравии динамикаи сармояи худӣ бевоиста ба бехтаршавии рақобатпазирии корхона дар шароити бозор вобастагии амик дорад. Сохтор ва динамикаи сармояи худӣ нишондихандаи калидии ҳисоботи молиявӣ ба шумор рафта, дар заминаи он вазъи молиявӣ ва устувории молиявии корхона баҳо дода мешавад. Яъне, дар шароити бозор, вақте ки фаъолияти хоҷагии корхона (фирма, ширкат) ва тараққиёти (онҳо) аз рӯйи принципҳои худмаблағгузорӣ ва аз сабаби набудани захираҳои молиявии худ аз ҳисоби маблағҳои қарзӣ ба амал бароварда мешавад, баҳодиҳии таҳлилии муҳторияти молиявии субъект аз манбаъҳои берунии маблағгузорӣ муҳим аст. (саҳ. 30).

Яке аз натиҷаҳои арзишманди диссертатсия дар он ифода мегардад, ки дар натиҷаи таҳлили базаи меъёрию ҳукукии баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ муаллиф як қатор проблемаҳоро дар танзими он муайян намуда, кайд менамояд, ки новобаста аз ин, он тағйироту иловаҳое, ки дар солҳои охир ба санадҳои меъёрию ҳукукии танзимкунандаи баҳисобгирӣ ворид карда шудаанд, бечуну чаро барои рушди баҳисобгирии муҳосибии миллӣ, аз ҷумла баҳисобгирии сармояи худӣ заминаи мусоид фароҳам меорад. Дар баробари ин, ҷорӣ намудани СБҲМ ва риояи талаботҳои онҳо инъикоси муносиби сармояи худиро дар ҳисобгирӣ ва ҳисобот бо мақсади таъмини саҳеҳӣ, эътимодноки ва муфидии иттилооти ҳисоботи молиявӣ барои истифодабарандагон, инчунин ҳамоҳангсозии низомномаҳои мавҷудаи миллиро оид ба баҳисобгирии муҳосибӣ бо принципҳои СБҲМ талаб менамояд. (саҳ. 46).

Дигар натиҷаи арзишманди диссертатсия дар он ифода мегардад, ки вобаста ба ҷорӣ намудани меъёрҳои заминавии СБҲМ дар низоми баҳисобгирии миллӣ, омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ дар ташкил ва методикаи пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ, аз ҷумла сармояи худиро тақозо мекунад, яке аз шартҳои муҳим арзёби мегардад. Таҷрибаи

ҳисобгирии кишварҳои рушдкарда вобаста ба ташкил ва пешбурди баҳисобгирии сармояи худиро дар мисоли мамолики Ғарб ва ИМА баррасӣ гардида, ҷамъиятҳои саҳомӣ яке аз шаклҳои аз ҳама паҳнғаштаи ташкили корхона муаррифӣ гардидааст(саҳ. 53).

Муаллиф ягона роҳи истифодаи таҷрибаҳои пешқадами давлатҳои мутараккии дунёро дар ташкил, истифодабарӣ, баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ дар пурра ва самаранок гузаштани субъектҳои хоҷагидорӣ ба СБҲМ медонад. Ба ақидаи муаллиф, танзими баҳисобгирии муҳосибӣ мувофиқи қоидаҳо ва принципҳои СБҲМ модели интернатсионалиро ифода мекунад, ки дар ҷумҳуриҳои собиқ шуравӣ ба таври васеъ татбиқ шуда истодааст. Стандартикунонии маълумоти ҳисобгирӣ мувофиқи талаботҳои СБҲМ дар ҳисоботи молиявӣ имконият медиҳад, ки иттилоот дар бораи сармояи худӣ ташаккул ва пешниҳод карда шавад. (саҳ. 59).

Соҳтор, тартиби ташкил, истифодабарӣ, баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ аз тарафи муаллиф ҳам дар давлатҳои мутараккии ҷаҳон дар ҷаҳорҷубаи моделҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳам дар давлатҳои ҳамсоя ба таври муқоисавӣ пурра таҳлилу барраси карор гирифтаанд.

Вобаста ба ин соҳтори сармояи худӣ аз тарафи муаллиф дар ҷумҳури ба таври зайл муаррифӣ гардидааст: Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи Дастурамал сармояи худӣ ҷамъиятҳои саҳомӣ аз «сармояи эълоншуда (оинномавӣ), Саҳмияҳои оддӣ, саҳмияҳои имтиёзнок, сармояи барилова пардохтшуда, саҳмияҳои худӣ бозхаридашуда, сармояи иловагӣ, грантҳо ва маблағгузори мақсаднок, тасҳеҳот аз рӯи азнавбаҳодиҳии воситаҳои асосӣ, тасҳеҳот аз рӯи азнавбаҳодиҳии дороиҳои дигар, фарқиятҳои қурбӣ аз рӯи амалиёт бо асъори хориҷӣ, амволи арзишноки бебозгашт қабулшуда, дигар сармояи иловагӣ, фоидаи тақсимаишуда ва сармояи захиравӣ» иборат мебошад (саҳ. 61).

Дар боби дуюм – «Такмилдиҳии методикаи ташкили баҳисобгирии муҳосибии сармояи худӣ» ба масъалаҳои баҳодиҳии ҳолати муносири ташкил ва методикаи пешбурди баҳисобгирии сармояи худӣ тавачҷуҳи махсус зохир намуда, хусусияти ташкили баҳисобгирии муҳосибии унсурҳои сармояи худӣ ва роҳҳои такмили он, инчунин роҳҳои тавзеҳоти иттилоот оид ба сармояи худӣ дар ҳисоботи молиявии корхонаҳои саноатӣ пурра қушода ва барраси гардидаанд (саҳ. 63-116).

Дар боби дуюм саҳми таҳилҳои муаллиф арзишманд буда, доир ба масъалаи таҳилшаванда қайд мекунад, ки асоси низоми баҳисобгирӣ ҳуҷҷатҳои аввала ташкил медиҳанд, ки ҳамаи намудҳои баҳисобгирӣ бо иттилоот таъмин менамояд. Барандагони иттилооти ибтидоӣ ҳуҷҷатҳои ибтидоии ягонакардашуда ё мустақилона аз тарафи корхона таҳияшуда баромад мекунанд. Дар асоси ҳуҷҷатҳои аввала баҳисобгирии ҷузъӣ, таркибӣ ва ҷамъбасти сармояи худӣ корхона ба роҳ монда мешавад. Инчунин барои баҳисобгирии сармояи худӣ дар «Нақшаи ҳисобҳои баҳисобгирии муҳосибии ҷаъолияти молиявӣ-хоҷагии субъектҳои хоҷагидорӣ ва «Нишондоди методӣ оид ба татбиқи нақшаи ҳисобҳои баҳисобгирии муҳосибии ҷаъолияти

молиявӣ-хоҷагии субъектҳои хоҷагидорӣ» ҳисобҳои мушаххас пешбинӣ шудаанд (саҳ. 64).

Яке аз натиҷаҳои арзишмандии диссертатсия, дар он зоҳир мегарданд, ки муаммоҳои баҳисобгирии сармояи худӣ дар ҷаҳорҷубаи унсурҳои алоҳидаи он пурра баррасӣ гардида, ҷиҳати таъмини баҳисобгирии дақиқ ва ғирифтани маълумоти пурра ва ғоиданок аз тарафи муаллиф тавсияҳои назаррас пешниҳод гардидааст. Аз ҷумла, муаллиф кайд менамояд, ки барои баланд бардоштани иттилоотнокии баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисобот, ҳамзамон бо мақсади идоракунии сармояи худӣ аз ҷониби мақомоти идоракунии ҷамъияти саҳомӣ ба ҳисобҳои 33010 «Саҳмияҳои оддӣ» ва 33020 «Саҳмияҳои имтиёзнок» ҳисобҳои тартиби сеюми таҳлилӣ (бо нишон додани ному насаби иштирокчи (саҳмдор) дар асоси феҳристи соҳибмулкони) кушодан ба мақсад мувофиқ мебошад. Дар ин раванд, ба ҳисобҳои 33010 «Саҳмияҳои оддӣ» ва 33020 «Саҳмияҳои имтиёзнок» ҳисобҳои тартиби сеюм аз рӯи намуди саҳмияҳои паҳнкардашудаи барориши муайян ва ҳисоби баҳисобгирии таҳлилӣ аз рӯи соҳибмулкони саҳмияҳои паҳнкардашуда тибқи феҳристи саҳмдорон кушода мешавад. Ҳамин тавр, ҷунин тарзи ташкили баҳисобгирии муҳосибӣ аз рӯи ҳисоби 33000 «Сармояи эълоншуда (оинномавӣ)» имконият фароҳам меорад, ки инъикоси иттилоотро оид ба иштирокчиён (саҳмдорон) дар низоми ҳисобҳо ба роҳ монда, ҳукуқи онҳоро ба суд ҳангоми тақсим намудани ғоида таъмин месозад. (саҳ. 73).

Арзишмандии натиҷаҳои дигари диссертатсия, дар он ифода мегарданд, ки моҳияти инъикоси сохтор ва самтҳои алоҳидаи масъалаи ташкилӣ, истифодабарӣ ва баҳисобгирии сармояи худӣ дар шаклҳои муносиби ҳисоботи молиявӣ пурра нишон дода шудааст ҷиҳати таъмини истифодабарандагони маълумоти муҳосибӣ, пеш аз ҳама моликони ва саҳмдорон, бо маълумоти пурраю манфиатбахш барои қабули қарорҳои идоракунии. Дар СББМ 1 «Пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ» ҳаҷми иттилоот оид ба сармояи қорхона, ки бояд ҳатман дар ҳисобот оид ба вазъи молиявӣ ё дар эзоҳот шарҳ дода шаванд, оварда шудааст. Мувофиқи банди 76 стандарти мазкур «қорхона бояд вобаста ба ҳар як синфи сармояи саҳомӣ, хусусият ва самти истифодабарии ҳар як захираи ташаққулдода дар таркиби сармояи худӣ тавзеҳот пешниҳод намояд».

Қорхона дар ҳисобот оид ба вазъи молиявӣ бояд ҳаракати ҳар як унсури сармояро дар давраи ҳисоботи шарҳ диҳад (бақия дар ибтидои давра, зиёдшавӣ ё камшавии моддаҳои алоҳида, бақия дар интиҳои давра). Маълумоти мазкур дар ҳисобот оид ба вазъи молиявӣ дар тавзеҳот оварда мешавад. (саҳ. 80).

Дар раванди таҳлил, дақиқан исбот шудааст, ки яке аз омилҳои таъсиррасон ба рушди фаъолияти қорхона ин тағйирёбии андоза ва пардохти сармояи обунавӣ (саҳмияҳои паҳнгардида байни саҳмдорон) мебошад. Сармояи оинномавии қорхона аз руи дараҷаи ҳаракати саҳмияҳо ва инъикоси онҳо дар баҳисобгирии муҳосибӣ аз тарафи муаллифи муарриф гардида, мавқеи ҷараени барориш ва паҳни саҳмияҳо дар таъмини қорхона бо манбаҳои иловагии пули нишон дода шудааст. Ҳамзамон, андозаи сармояи оинномавии ҷамъияти саҳомӣ дар натиҷаи зиёдшавии арзиши номиналии саҳмияҳои

интишоршуда, бо роҳи паҳн намудани сахмияҳои иловагӣ ё кам намудани он метавонад тағйир ёбад.. (сах. 85).

Муаллиф дуруст кайд менамояд, ки дар санадҳои меъёрии ҳукукии амалкунандаи танзими баҳисобгирии муҳосибӣ таркиби якхелаи унсурҳои сармояи иловагӣ нишон дода нашудааст, инчунин номгӯи чунин унсурҳо кушода аст (сах. 88). Ҳамзамон дар миёни олимони ва мутахассисон оид ба баҳисобгирии сармояи иловагӣ вобаста ба сохтор, таркиби сармояи иловагӣ ва самтҳои истифодаи он ягонагӣ мавҷуд нест (сах.89). Вобаста ба ин муаллиф таркиб ва самтҳои истифодаи сармояи иловагиро ба таври схемавӣ пешниҳод намуда, барои баҳисобгирии сармояи иловагӣ ба ҳисоби 33100 «Сармояи иловагӣ» кушодани зерҳисобҳои 33170 «Мукофоти эмиссионӣ» ва 33180 «Маблағи андоз аз арзиши иловашуда аз амволи ба сифати сахм ба сармояи оинномавӣ воридшуда» - ро асоснок медонад. Тартиби баҳисобгирии сармояи иловагӣ дар қорхонаҳои саноатӣ бояд бо фармони роҳбари қорхона оид ба сиёсати ҳисобдорӣ муқаррар карда шавад (сах.90).

Дар диссертатсия муаллиф диққати худро ба муносибгардонии низоми баҳисобгирии сармояи оинномавӣ ҳамчун яке аз унсурҳои асосии сармояи худӣ ҷалб намудааст ва барои гирифтани маълумоти дақиқ ва пурра оиди андоза ва харакати он кушодани зерҳисобҳои махсусро шартӣ зарурӣ донистааст. Ба ақидаи муаллиф, кушодани зерҳисобҳои тартиби дуюм ба ҳисобҳои 33010 «Сахмияҳои оддӣ» ва 33020 «Сахмияҳои имтиёзнок» ба мақсад мувофиқ мебошад. Барои баҳисобгирии сармояи гирифташуда пешниҳод карда шудааст, ки ҳисоби алоҳидаи 33080 «Сармояи гирифташуда» истифода шавад. Зеро, зерҳисобҳои тартиби дуюм имконият фароҳам меоранд, ки дар ҳисобгирӣ ташаккулбӣ, ҳаракат ва тағйирёбии сармояи оинномавӣ дар давраи ҳисоботӣ мушаххас инъикос карда шуда, дар ҳолати зарурӣ дар тавзеҳот ба ҳисоботи молиявӣ пешниҳод карда шавад. (сах. 97).

Саҳми назаррас ва арзишмандии муаллифи диссертатсия дар он мебошад, ки тавонистааст роҳҳои имконпазири тавзеҳоти иттилоотро оид ба сармояи худӣ дар ҳисоботи молиявии қорхонаҳои саноатӣ нишон диҳад. Муаллиф дар ин самт мавҷуд будани як қатор муаммоҳои харакати ташкилӣ ва ҳукукӣ доштаре нишон дода, тавсияҳои дахлдор дар ин соҳа пешниҳод намудааст. Аз ҷумла кайд карда шудааст, ки дар «Дастурамал оид ба тартиби таҳия намудани шаклҳои ҳисоботи молиявие, ки мутобиқи Стандартҳои миллии ва байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ тартиб дода шудаанд» тавзеҳоти дақиқ ва пурра оид ба пешниҳоди иттилоот дар ҳисоботи молиявӣ мувофиқи талаботи СБҲМ пешниҳод карда нашудааст ва ин сабаби нафаҳмо мондани баъзе иттилоот дар ҳисоботи молиявӣ мегардад, аз ҷумла оид ба унсурҳои алоҳидаи сармояи худӣ. (сах. 102).

Дар боби сеюм – «Рушди методикаи санҷиши аудитории сармояи худӣ» масъалаҳои мубрами аудити сармояи худӣ, ба монанди ташаккули сарчашмаҳои иттилоотии аудити сармояи худӣ ҳаллу фасл гардида, роҳҳои мукамалгардонии методикаи гузаронидани санҷиши аудитории сармояи худӣ пешниҳод гардидаанд. (сах. 117-148).

Дар боби мазкур натиҷаҳои илман асоснок гардида, яъне тавсияҳои илмӣ оиди мукамалгардонии методикаи аудити сармояи худӣ дастоварди илмӣ

диссерртатсия мансуб меёбанд. Муаллиф самаранокии аудити сармояи худиро ба дастрасии пурра ба иттилоот ва ҷавобгуии онҳо ба талаботҳои мавҷуда, аз ҷумла, эътимодноӣ, возеҳӣ, саривактӣ, далелноӣ, ҳаққоният ва муқоисашавандагӣ марбут мебонад. Аудитор маълумоти дар шакли гуногун (хаттӣ ва шифохӣ) бадастовардашро истифода намуда, онро ҳамчун далели шайъӣ ҳангоми таҳияи ҳулоса истифода мекунад. Одатан маълумоти ғункардаи аудитор нусхаи ҳуҷҷатҳои хаттӣ ва барасмият даровардашуда мувофиқи талаботи қонунгузорӣ мебошад, ки бо имзо ва муҳр тасдиқ шудааст. Аудитор метавонад иттилооте, ки тибқи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ барасмият дароварда нашудаанд, ҳангоми ҳулосабарорӣ ба онҳо пурра таъяс намояд. (саҳ. 118).

Муаллиф дуруст кайд менамояд, ки самаранокии аудити сармояи худӣ аз самаранок ташкил намудани чараени банақшагирии он вобаста аст. Дар чараёни ташаккули барномаи аудит интиҳоби расмиёти аудит мавқеи ҳосаро касб мекунад, зеро он самаранокии санҷиши аудиторино таъмин менамояд. Дар ин давра, диққати махсус ба муайян қадани таркиби расмиёти аудит аз рӯйи муҳиммият равона мегардад, ки он барои гирифтани далелҳои аудиторӣ оид ба мавҷудият ё ҷой надоштани таҳрифоти муҳим ё ҳатогӣ дар ҳисоботи молиявии санҷидашаванда иҷро карда мешавад.

Яке аз ҷабҳаи муҳим дар давраи банақшагирии сармояи худии корхона муайян кардани сатҳи мақбули муҳиммият мебошад. Муайян кардани сатҳи муҳиммият аз тарафи аудитор ҳангоми ташаккул ва пешниҳоди ҳулоса аз натиҷаи санҷиш, ки иброи эътимодро оид ба нишондиҳандаҳои ҳисоботи молиявии корхона зарурат аст. Тибқи СБА 320 ҳангоми банақшагирии аудит ба аудитор зарур аст, ки ӯ чунин тартиботҳои аудиторино интиҳоб намояд, ки пастишавии ҳавф аудиторино то сатҳи мақбул таъмин карда тавонанд. Дар баробари ин, дар нақшаи умумии аудит бояд андозаи ҳавфи аудиторӣ ва сатҳи муҳиммият дарҷ карда шаванд. (саҳ. 141)

Дар чараени аудити сармояи худӣ аудити сармояи оинномавӣ дар марҳалаи аввал меистад. Ба ақидаи муаллиф, аудитор иттилооти баҳисобгирӣ ва ҳисоботи молиявиро таҳқиқ намуда, оиди пуррагӣ ва дақиқии ташкили сармояи оинномавӣ, зиёд (кам) шудани андозаи онро дар доираи санадҳои меъёрию ҳуқуқии амалкунанда ҳулоса бароварда, ҳуҷҷатҳои таъсисӣ ва сиёсати ҳисобдорӣ корхонаро вобаста ба ташаккули сармояи оинномавӣ мавриди сарҷиш қарор медиҳад. Инчунин, баҳодиҳии воситаҳои ғайримолиявии аз тарафи муассисон (саҳҳомон) ба сифати пардохти аъзоҳақӣ гузошташуда ва дар ҳисоботи молиявӣ инъикосшуда низ яке аз ҳадафҳои аудити сармояи оинномавӣ ба шумор меравад(саҳ. 146).

Аҳамияти махсуси илмию амалиро андешаҳои муаллиф дар самти пешниҳоди хизматрасониҳои иловагӣ аз тарафи аудиторон ба корхонаҳо ҷиҳати беҳтар намудани чараени ташкил, истифодабарӣ ва баҳисобгирии сармояи худӣ доро мебошанд. Дар вақти амалӣ намудани сиёсати робитаи дутарафаи ташкилоти аудиторӣ бо мизоҷ дар баробари иҷроиши супориши аудиторию мувофиқашуда, ташкилоти аудиторӣ барои давом додани ҳамкорию минбаъда номгӯии хизматрасониҳои бо аудит алоқамандро пешкаш намояд, аз ҷумла расонидани машварат оид ба ташкили баҳисобгирии сармояи

оинномавӣ ва ғ. Дар доираи хизматрасониҳои ҳамгирокунандаи аудит ташкилоти аудиторӣ ба мизоч тавсияҳои методӣ оид ба пешбурди баҳисобгирии сармояи оинномавӣ ва таҳияи ҳисоботи молиявӣ, ислоҳ намудани таҳрифоти дар вақти санчиш ошкоршуда коркард ва пешниҳод менамояд. Инчунин, таҳлили молиявии сохтори унсурҳои сармояи худӣ, ҳисобкунии дороиҳои софи корхона, самтҳои истифодабарии фоида ва кумаки машваратӣ мерасонад.

Ҳамин тавр, расмиётҳои аудитории пешниҳодшуда ташкили сарфакоронаи чараёни аудити унсурҳои сармояи худиро таъмин намуда, ба аудитор имконият медиҳад, ки самтҳои асосӣ, объектҳо ва методҳои ташкили гузаронидани санчиши аудиторию муайян кунад.

Методикаи таҳиякардашудаи аудити сармояи худӣ ба баланд бардоштани сифати иҷроиши супориши аудиторӣ, бартараф кардани хатогиҳои ошкоршуда дар пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ ва таҳияи ҳисоботи молиявӣ оид ба сармояи худӣ, барасмиятдарории ҳуччати ҳаракат ва тағйирёбии унсурҳои сармояи худӣ муосидат намуда, эътимоднокии ва шаффофияти иттилоотро оид ба сармояи худӣи ҷамъияти саҳомӣ таъмин менамояд.(саҳ.147-148).

Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ, инчунин тавсияҳое, ки аҳамияти назариявӣ-амалӣ доранд, дар хулоса ва пешниҳодҳо оварда шудаанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда

Ақидаҳои асосии назариявӣ-методӣ, асосноккунии ҷанбаҳои назариявӣ – методии ташкили баҳисобгирии ва аудити сармояи худӣ ва таҳияи тавсияҳои амалӣ оиди мукамалгардони методикаи баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ дар субъектҳои хоҷагидории Тоҷикистон, аз ҷумла дар объекти таҳқиқот саҳмгузор мебошанд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои диссертатсия бо назардошти таҳлилу арзёбиҳои гузаронидашуда, кофӣ будани ҳаҷми кори диссертатсионӣ, коркарди омории натиҷаҳои таҳқиқот ва таълифоти муаллиф эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот тасдиқ мегардад. Дар амалия хулоса ва тавсеаҳо барои татбиқи натиҷаҳои кори диссертатсионӣ ва дар асоси таҳлили илмӣ ҷанбаҳои назариявӣю таҷрибавӣ бароварда шудааст, ки аз эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот дарак медиҳад. Дар хулоса натиҷаҳои асосии илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ буда, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо дар асоси таҳлили натиҷаҳои илмӣ-амалии таҳқиқот омода шудаанд.

Бархе аз муқаррароти амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар амалияи ҚСҚ «Қолинҳои Гулистон» (маълумотномаи №61 аз 10.12.2023), ҚДММ «Нассочи Хучанд» (маълумотномаи №74 аз 25.11.2023), ҚДММ «Сугдаудит» (маълумотномаи №7 аз 05.12.2023) истифода бурда шудааст. Инчунин, дар чараёни таълим ҳангоми омӯзиши фанҳои назарияи баҳисобгирии муҳосибӣ, баҳисобгирии молиявӣ, баҳисобгирии муҳосибӣ дар ташкилотҳои тиҷоратӣ ва ҳисоботи молиявӣ дар Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон (маълумотномаи № 986/1 аз 18.12.2023) мавриди истифода қарор дода шудааст.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо онд ба истифодаи онҳо

Аҳамияти илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ дар асосноккунии назариявӣ ва методии такмили ташкили баҳисобгири ва аудити сармояи худӣ дар асоси концепсияҳои муосири иқтисодӣ зоҳир мешавад. Дар диссертатсия аз ҷиҳати назариявӣ мундариҷаи иқтисодии мафҳуми “сармояи худӣ” таҳқиқ шудаанд. Равишҳои танзими низоми баҳисобгири ва аудити сармояи худӣ ва унсурҳои таркибии он аз ҷиҳати назариявӣ методӣ шарҳ дода шудааст; ҳамчунин механизми такмили методикаи баҳисобгири ва аудити сармояи худӣ дар шароити ҳамохангсозии низоми баҳисобгири ва ҳисоботи ватани ва СБХМ аз лиҳози мукамалгардонии заминаҳои қонунгузорию меъёри баррасӣ гардида, роҳҳои рушди низоми меъёрию ҳукукии нисбатан мукамал дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шудааст.

Аҳамияти амалии кори диссертатсионӣ дар он зиҳир мегардад, ки пешниҳод ва тавсияҳои дар диссертатсия коркардшударо ба сифати воситаи тасҳеҳи сиёсати баҳисобгирӣ, ба мақсади боз ҳам такмил додани механизми бадастории маълумоти пурра ва шаффоф барои истифодабарандагони маълумот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурдан мумкин аст. Пешниҳодҳои мушаххаси муаллифро ҳангоми таҳияи лоиҳаи санадҳои меъерии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти тараққиёти низоми баҳисобгирӣ ва ҳисобот истифода бурдан мумкин аст. Дар диссертатсия тавсияҳои назариявӣ ва амалӣ коркард ва пешниҳод карда шудаанд, ки ба такмили методикаи баҳисобгирӣ ва санҷиши аудитори сармояи худӣ корхонаҳо мусоидат мекунад. Натиҷаҳои назариявӣ метавонанд дар низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳқиқотҳои минбаъдаи илмӣ, тавсияҳои амалии коркардашуда ҳангоми такмилдиҳии заминаҳои меъерии баҳисобгирии СХ аз тарафи Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар раванди кори ташкилотҳои аудиторӣ, аутсорсингӣ, корхонаҳои соҳаҳои гуногун истифода карда шаванд.

Аҳамияти иқтисодӣ натиҷаҳои диссертатсия дар он аст, ки пешниҳодҳои оварда шуда метавонанд рушди низоми ташкили баҳисобгири ва аудити сармояи худӣ дар шароити ҳамохангсозии низоми баҳисобгирии ватании баҳисобгирӣ ва аудит ба СБХМ ва СБА ва тақомули он мусоидат намоянд, ки низоми мазкур, рушд ва фаъолият устувор дошта бошад. Низоми муносиби ташкилӣ, истифодабарӣ, баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ, рақобатпазирии субъектҳои хоҷагидориро таъмин намуда, иқтидорӣ молиявӣ онҳоро афзоиш дода, самарнокии фаъолияти истеҳсолию хоҷагидори онҳо боло мебарад. Ҳамчунин, тадбиқи натиҷаҳои диссертатсия ба афзоишҳои ҳаҷми сармояи худӣ ва унсурҳои он дар субъектҳои хоҷагидори мусоидат намуда, сатҳи пардохтпазири ва қарздоронамӣ онҳоро баланд бардошта, сатҳи боваринокии онҳоро дар назди сармоягузорони дохилию хориҷи боло мебарад.

Аҳамияти иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Муқаророти диссертатсия барои васеъ намудани аҳамияти иҷтимоии низоми ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ мусоидат мекунад. Яъне, ба коргарони

субъектҳои хочагидорӣ имконият медиҳанд, ки дар хусуси имкониятҳои молиявии корхона, имкониятҳои пардохти ердampuлихо ва мукофотпулихо маълумот ба даст оранд. Ҳамчунин, имконият фароҳам оварда мешавад, ки тамоми дигар истифодабаранагони маълумоти мухосибӣ, асосан моликон ва сахмдорон, дар хусуси имкониятҳои молиявии корхона, имкониятҳои пардохти дивиденд ва дигар даромадхо маълумот ба даст оранд, самаранокии мудирияти пулҳои соҳаи иҷтимоиро боло баранд.

Нашири натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ

Вобаста ба натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ беш аз 16 мақолаи илмӣ бо ҳаҷми 11,2 ҷ.ҷ. (аз ҷумла 7,8 ҷузъи ҷопӣ аз муаллиф), аз онҳо 7 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд. Инчунин, муҳтавои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар конфронсҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ баррасӣ гардидаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия

Диссертатсияи тақризшаванда мутобиқ ба муқаррароти бандҳои дахлдори «Низомномаи шурои диссертатсионӣ» ва «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 30 июни соли 2021, № 267) омода гардида, муқаддима ва бахшҳои он - мубрамии мавзуи таҳқиқот, дараҷаи таҳқиқоти мавзуи илмӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо) ва мавзӯҳои илмӣ, мақсад, вазифаҳо, объект ва предмет, фарзия, асосҳои назариявӣ методологӣ, сарчашмаи маълумот ва пойгоҳи таҳқиқот, навиштиҳои илмӣ, нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои он, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии доктараи дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот, тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот аз рӯи мавзуи диссертатсия, сохтор ва ҳаҷми диссертатсия ба таври муқаммал моҳияти диссертатсияро дар бар гирифтаанд ва асосҳои илмӣ амалии онро дар сатҳи зарурӣ инъикос менамоянд. Ғайр аз ин, меъёрҳои дигари диссертатсия нисбат ба ҳаҷм, истифодаи ҷадвал ва расмҳо, тартиби нигориши феҳристи адабиёт низ ҳангоми навиштани диссертатсия риоя гардидаанд.

Диссертатсия ба талаботҳои «Низомномаи шурои диссертатсионӣ» ва «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» аз 30 июни соли 2021, № 267, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, ҷавобгӯӣ мебошад.

Диссертатсия сохтори мантиқан муқаммал дошта, натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф арзиши илмӣ доранд ва метавонанд дар тақомули низомии бахисобгири ва аудити сармояи худӣ васеъ истифода бурда шаванд. Диссертатсия бо забони фаҳмо бо истифодаи терминалогияи маъмул навишта шудааст ва банди басти он ислохотро талаб намекунад.

Автореферат ва қорҳои илмӣ бачопрасидаи муаллиф пурра бо мазмуни диссертатсия алокаманданд. Ҷойҳои назарраси қори илмӣ дар автореферат инъикос ёфтаанд, ки предмети асосии ҳимояро ташкил медиҳанд. Бинобар ин, талаботҳо дар ин самт пурра риоя гардидаанд.

Эрод ва тавсияҳо доир ба диссертатсия

Дар қатори бартариятҳо таҳқиқоти диссертатсионӣ дорои норасоӣҳо низ мебошад, ки ба онҳо дохил мешаванд:

1. Дар саҳифаҳои аввали боби аввали диссертатсия муаллиф дар асоси омӯзиши асарҳои мухталифи олимони ватанию хориҷӣ, тафсири муаллифӣ худро доир ба мафҳуми “сармояи худӣ” пешниҳод кардааст, ки аз нуқтаи назари Ҳамоҳангсозии ба СБҲМ ва падидаҳои нав, ба мисли рақамикунӣ, таҳрир талаб мебошад.

2. Дар боби якуми диссертатсия ҷанбаҳои назариявии навҳои мафҳуми сармояи оинномавӣ (сармояи оинномави, фонди оинномавӣ, фонди сахмдорӣ) ва низоми таъсисёбии сармояи оинномавӣ барои категорияҳои гуногуни субъектҳои хоҷагидорӣ (ширкатҳои тижоратӣ, корхонаҳои давлатӣ, кооперативҳо ва хоҷагҳои коллективӣ) возеҳ таҳлил карда нашудааст. Ҳамчунин, тартиби баҳисобгирии амалиётҳо аз руи таъсисёбӣ ва ҳаракати онҳо дар категорияҳои гуногуни субъектҳои хоҷагидорӣ нишон дода нашудааст.

3. Дар боби дуҷуми диссертатсия тартиби баҳисобгирии сармояи оинномавӣ ва захиравӣ нишон дода шудааст. Беҳтар мешуд, ки ба масъалаҳои ҳукукию ташкилии таъсисёбии сармояи оинномавӣ аз ҳисоби баровардан ва паҳн намудани сахмияҳо ва сармояи захиравӣ тибқи талаботи қонунгузори амалкунанда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон равшани андохта мешуд.

4. Аз тарафи муаллиф шакли муқамалкардаи “Ҳисобот оиди тағирёбии сармоя” бо ба назар гирифтани унсур ва моддаҳои пешниҳодгардидаи муаллифӣ ба таври тавсия барои таъмини баҳисобгирии муфассали сармояи худӣ барои истифода ҳамчун яке аз шаклҳои ҳисоботи молиявӣ пешниҳод нашудааст.

5. Дар боби сеҷуми диссертатсия муаллифро мебоист дар баробари нишон додани манбаъҳои маълумот барои санҷиш шаклҳои намунавии нақша ва барномаи аудит, инчунин тарзу усулҳои мавҷудаи истифодашавандаи санҷиш дар амалияи ЧСК “Зухал” нишон дод ва ҳатогҳои типикӣ руҳдодашаванда дар ин самт оварда мешуданд.

6. Дар боби сеҷуми диссертатсия, ҷадвалҳои зиёду гуногун бо нишондиҳандаҳои аудити сармояи худӣ пешниҳод карда шудааст, ки аз нуқтаи назари таҳияи ҷадвалҳо таҳрир талаб мебошанд.

Бояд қайд намуд, ки қамбудиҳои номбаршуда ба мазмуну муҳтавои диссертатсия таъсири ҷиддӣ намерасонанд ва сатҳи назариявӣ амалии онро қоҳиш намерасонанд.

Хулоса

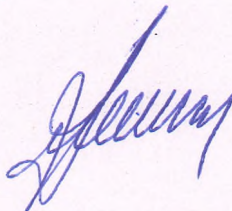
Дар маҷмӯъ диссертатсия дар сатҳи баланди илмӣ амали иҷро гардида, қори илмӣ таҳассуси анҷамёфта ро меонад.

Ҳамин тавр, гуфтаи мумкин аст, ки диссертатсияи Раҳматзода Маъзунҳои Даврон дар мавзӯи “Муқамалгардонии методикаи ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ”, аз рӯи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит дар сатҳи зарурӣ омода гардида, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи бандҳои 31, 33, 34, 35 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”,

ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти рақами 267 аз 30 июни соли 2021 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси номбурда мебошад.

Муқарризи расмӣ:

дотсенти кафедраи “Бахисобгирии бухгалтерӣ,
таҳлил ва аудит”-и Донишгоҳи
(славянии) Россия ва Тоҷикистон,
номзади илмҳои иқтисодӣ

Олимов И.А.

Имзои дотсент Олимов И.А.-ро тасдиқ менамоем:

Сардори шуъбаи кадрҳои
Донишгоҳи (славянии)
Россия ва Тоҷикистон

Раҳимов А. А.

12.08.25

Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734025, ш. Душанбе, куч. М.Турсунзода, 30,
Сомонаи расмӣ: <https://www.rtsu.tj/> E-mail: nauka-rtso@mail.ru
Тел: (+992 92) 221-35-50